YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
(laajennettu neljäs jaosto)

12 päivänä syyskuuta 2007 *

Asiassa T-196/02,

MTU Friedrichshafen GmbH, kotipaikka Friedrichshafen (Saksa), edustajinaan asianajajat F. Montag ja T. Lübbig,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään V. Kreuschitz, V. Di Bucci ja T. Scharf,

vastaajana,

jossa on kyse Saksan valtiontuesta SKL Motoren- und Systembautechnik GmbH:lle 9.4.2002 tehdyn komission päätöksen 2002/898/EY (EYVL L 314, s. 75) kumoamista koskevasta vaatimuksesta,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(laajennettu neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja H. Legal sekä tuomarit I. Wiszniewska-Białecka, V. Vadapalas, E. Moavero Milanesi ja N. Wahl,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Andová,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 10.5.2007 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 EY 87 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

– –”

2 EY 88 artiklassa määrätään seuraavaa:

”– –

2. Jos komissio vaadittuaan niitä, joita asia koskee, esittämään huomautuksensa toteaa, että valtion myöntämä tai valtion varoista myönnetty tuki ei 87 artiklan mukaan sovellu yhteismarkkinoille taikka että tällaista tukea käytetään väärin, se tekee päätöksen siitä, että asianomaisen valtion on komission asettamassa määräajassa poistettava tuki tai muutettava sitä.

– –”

3 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen [88] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1) 10 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jos komissiolla on miltä hyvänsä taholta saatuja tietoja oletetusta sääntöjenvastaisesta tuesta, se tutkii tiedot viipymättä.

2. Se pyytää tarvittaessa tietoja asianomaiselta jäsenvaltiolta. Tämän asetuksen 2 artiklan 2 kohtaa sekä 5 artiklan 1 ja 2 kohtaa sovelletaan soveltuvin osin.

3. Jos asianomainen jäsenvaltio ei 5 artiklan 2 kohdan mukaisesta muistutuksesta huolimatta anna pyydettyjä tietoja komission asettamassa määräajassa tai jos se antaa puutteelliset tiedot, komissio vaatii päätöksellä, jäljempänä 'tietojen antamista koskeva välipäätös', tietoja annettavaksi. Päätöksessä on eriteltävä vaadittavat tiedot ja asetettava määräaika, jonka kuluessa tiedot on annettava."

4 Asetuksen N:o 659/1999 13 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Mahdollista sääntöjenvastaista tukea koskevan tutkinnan tuloksista on tehtävä päätös 4 artiklan 2, 3 tai 4 kohdan mukaisesti. Jos on kyse muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä, menettely päätetään 7 artiklan mukaisella päätöksellä. Jollei jäsenvaltio noudata tietojen antamista koskevaa välipäätöstä, päätös tehdään saatavilla olevien tietojen perusteella."

5 Saman asetuksen 14 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Sääntöjenvastaista tukea koskevissa kielteisissä päätöksissä komissio päättää, että asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet tuen perimiseksi takaisin tuensaajalta, jäljempänä 'takaisinperimistä koskeva päätös'. Komissio ei saa vaatia tuen takaisinperimistä, jos tämä olisi yhteisön lainsäädännön jonkin yleisen periaatteen vastaista.

– –"

Tosiseikat

6 Saksan viranomaiset ilmoittivat 9.4.1998 päivätyllä kirjeellä komissiolle useita rahoitustukia, jotka oli myönnetty muun muassa Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgabenin (jäljempänä BvS) välityksellä SKL Motoren- und Systemtechnik GmbH:lle (jäljempänä SKL-M) tämän rakenneuudistuksen yhteydessä. Koska osa näistä tuista oli jo myönnetty, asia kirjattiin ilmoittamattomana tukena viitteellä NN 56/98.

7 SKL-M, joka ennen rakenneuudistustaan kuului Lintra Beteiligungsholding GmbH -ryhmään, on laivojen moottorien valmistuksen alalla toimiva yritys.

8 SKL-M:n ja MTU Friedrichshafen GmbH -yrityksen (jäljempänä MTU tai kantaja), joka toimii voimakkaiden dieselmoottorien tuotannon alalla, välille muodostettiin vuoden 1997 kuluessa BvS:n välityksellä sopimussuhde, jonka tarkoituksena oli se, että MTU ostaa SKL-M:n.

9 MTU:n ja SKL-M:n välillä tehtiin 5.11.1997 kaksi sopimusta. Ensimmäisellä MTU:lle annettiin SKL-M:n yhtiöosuuksiin osto-optio, johon sisältyi mahdollisuus ostaa kaikki yhtiöosuudet yhden Saksan markan symboliseen hintaan 1.12.1999 saakka, sitten ”kohtuulliseen hintaan” 31.12.2001 saakka. Toisella sopimuksella (Wechselseitiger Lizenz- und Kooperationsvertag zwischen SKL-M und MTU, jäljempänä WLKV), jonka tarkoituksena oli yhteisyrityksen perustaminen, vahvistettiin yritysten olemassa olevan taitotiedon yhteistä hyödyntämistä ja kahden uuden moottorityypin eli kaasumoottorien ja rivimoottorien suunnittelua, valmistusta ja myyntiä koskevat yksityiskohdat. Samana päivänä tehtiin BvS:n, Sachsen-Anhaltin osavaltion ja SKL-M:n välinen kolmas sopimus, jossa määrättiin rakenneuudistustukien maksamisesta.

10 Huolimatta siitä, että MTU luopui lopulta käyttämästä edellä mainitussa ensimmäisessä sopimuksessa määrättyä optiota ja siis luopui ostamasta SKL-M:ää Saksan liittotasavallan aikaisemmin SKL-M:lle maksamiin tukiin liittyvän oikeudellisen epävarmuuden vuoksi, SKL-M ja MTU kuitenkin jatkoivat yhteistyötään WLKV:n yhteydessä.

11 MTU käytti 15.6.2000 hyödykseen WLKV:n 5 artiklaa ja tämän määräyksen mukaisesti sai luvan käyttää yksinoikeudella suhteessa kolmansiin WLKV:ssä tarkoitettua taitotietoa, mukaan lukien teollisoikeuksia ja tällaisten oikeuksien rekisteröintiä koskevia hakemuksia, jotka oli rekisteröity tai joita oli haettu viimeistään tähän päivämäärään mennessä. Vastikkeena tästä oikeudesta SKL-M sai kertamaksuna maksettavan hyvityksen, jonka tarkoituksena oli korvata käytetyt kehittelykustannukset WLKV:n liitteessä I olevan tulo- ja menoarvion puitteissa eli 4,31 miljoonaa Saksan markkaa (DEM) kaasumoottoreiden ja 2,4 miljoonaa DEM rivimoottorien osalta, yhteensä 6,71 miljoonaa DEM (3,43 miljoonaa euroa). SKL-M hyödynsi myös WLKV:n 5 artiklan nojalla mahdollisuutta käyttää omaa taitotietoaan, mukaan lukien MTU:lle siirrettyä taitotietoa, riippumatta edellä mainituista immateriaalioikeuksista.

12 Heinäkuussa 2000 taitotieto kartoitettiin ja annettiin MTU:n käytettäväksi, ja MTU maksoi SKL-M:lle WLKV:ssä määrätyn summan.

13 Koska Saksan viranomaisten toimittamien tietojen alustavan tutkinnan jälkeen komissio katsoi, että riidanalaiset toimenpiteet herättivät vakavia epäilyksiä niiden soveltuvuudesta yhteismarkkinoille, komissio ilmoitti 8.8.2000 päivätyllä kirjeellä Saksan viranomaisille päätöksestään aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätty menettely. Tämä päätös julkistettiin Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä (EYVL 2001, C 27, s. 5), ja komissio kehotti niitä, joita asia koskee, esittämään

huomautuksensa. Tässä yhteydessä komissio myös tiedusteli Saksan viranomaisilta, oliko MTU hyötynyt SKL-M:lle myönnetyistä tuista tai saattoiko se hyötyä niistä (muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevan päätöksen 103 kohta).

14 Tässä kirjeessä ja sen liitteenä olevassa tiivistelmässä komissio esitti muun muassa, että MTU ei koskaan ollut ollut SKL-M:n laillinen omistaja ja että edellä 9 kohdassa mainitulla sopimuksella sille annettiin ainoastaan optio, josta tuohon aikaan, kun otetaan huomioon Saksan viranomaisten toimittamat tiedot, ei tiedetty varmasti, oliko MTU tosiasiassa käyttänyt sen. Komissio ilmoitti myös, että MTU oli lopettanut WLKV:n yhteydessä tapahtuneen yhteistyönsä SKL-M:n kanssa kesäkuussa 2000. Komissio totesi kuitenkin, että SKL-M oli marraskuusta 1997 lähtien MTU:n operatiivisen määräysvallan alaisena. Se epäili myös sitä, oliko MTU valittu avointa tarjouskilpailua vastaavassa menettelyssä. Komissio katsoi tämän perusteella, että MTU oli voinut tai voisi tulevaisuudessa hyötyä SKL-M:lle myönnetyistä valtiontuista eri tavoilla: ensinnäkin suoraan, jos ilmenisi, että osa tuista on käytetty pikemminkin MTU:n kuin SKL-M:n etuja vastaavaan tarkoitukseen, toiseksi WLKV:n välityksellä sen option avulla, jonka nojalla MTU voi hankkia kaiken SKL-M:n ennen yhteistyötä tai yhteistyössä hankkiman taitotiedon määrättyyn hintaan, jos se päättäisi hyödyntää tätä optiota ja jos hinta ei vastaisi taitotiedon todellista tai arvioitua markkina-arvoa.

15 SKL-M:n konkurssimenettely aloitettiin 1.9.2000.

16 Saksan liittotasavalta esitti huomautuksensa muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä 16.10.2000, 6.4.2001 ja 17.10.2001. Kukaan kolmas, jota asia koskee, ei esittänyt komissiolle huomautuksia.

17 Komissio kehotti 19.9.2001 Saksan viranomaisia toimittamaan tiedot, joita tarvittiin arvioitaessa SKL-M:lle myönnettyjen tukien soveltuvuutta yhteismarkkinoille, asetuksen N:o 659/1999 10 artiklan nojalla. Tässä kirjeessä komissio huomautti muun muassa, että sillä olevat tiedot eivät mahdollistaneet sen määrittämistä, oliko osa SKL-M:lle myönnetyistä tuista käytetty pikemminkin MTU:n kuin SKL-M:n hyväksi, eikä sen selvittämistä, oliko MTU hyödyntänyt optiota, jonka mukaan se voi hankkia SKL-M:n ennen WLKV:n soveltamista ja sen aikana kehittämän taitotiedon määrättyyn hintaan, ja vastasiko maksettu hinta sen todellista tai arvioitua markkina-arvoa. Komissio huomautti, että ilman näitä tietoja se tekisi lopullisen päätöksen hallussaan olevien tietojen perusteella. Se myös kehotti Saksan viranomaisia toimittamaan välipäätöksen sisältävän kirjeen mahdolliselle tuensaajalle.

18 Komissio muistutti Saksan viranomaisia 9.11.2001 päivätyllä kirjeellä siitä, että jos nämä eivät noudattaisi tietojen antamista koskevaa välipäätöstä, päätös tehtäisiin saatavilla olevien tietojen perusteella asetuksen N:o 659/1999 13 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

19 Saksan viranomaiset vastasivat tietojen antamista koskevaan välipäätökseen 23.1.2002, 26.2.2002 ja 11.3.2002 päivätyillä kirjeillä.

20 Ne myös toimittivat 5.3.2002 päivätyllä kirjeellä MTU:n huomautukset muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä muun muassa taitotiedon käytön ja sen hinnan osalta, jonka MTU maksoi SKL-M:lle WLKV:n nojalla.

21 Komissio teki 9.4.2002 Saksan valtiontuesta SKL-M:lle päätöksen 2002/898/EY (EYVL L 314, s. 75; jäljempänä riidanalainen päätös).

22 Riidanalaisen päätöksen perusteluissa otsikon ”Tuen arviointi” alla komissio ensinnäkin totesi, että SKL-M:lle maksetut rakenneuudistustuet eivät vastanneet valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annettujen yhteisön suuntaviivojen (EYVL 1994, C 368, s. 12) edellytyksiä, ja toiseksi katsoi, että Saksan liittotasavalta ei ollut toimittanut riittäviä tietoja, joilla voitaisiin sulkea pois, että MTU olisi hyötynyt välillisesti WLKV:n kautta tuista, joita SKL-M on saanut rakenneuudistusvaiheessa tappioidensa korvaamiseen. Tältä osin komissio huomautti muun muassa, että taitotiedon luovutushinta, jonka MTU on maksanut SKL-M:lle ja joka on laskettu vuoden 1997 arvioitujen kehityskustannusten perusteella, on ilmeisesti 5,30 miljoonaa DEM alempi kuin SKL-M:lle aiheutuneet todelliset kehityskustannukset. Koska Saksan viranomaiset eivät ole toimittaneet objektiivisia tietoja taitotiedon todellisesta tai arvioidusta markkina-arvosta, komissio totesi, että SKL-M:n hyväksi maksettuja rakenneuudistustukia on voitu käyttää korvaamaan ainakin osittain taitotiedon kehityksessä syntyneitä tappioita, joita on voitu käyttää enemmän MTU:n kuin SKL-M:n hyväksi, ja SKL-M:n, joka oli valtion määräysvallassa, oli kannettava taloudellinen riski, joka ei ollut markkinatalouden ehdoin toimivan sijoittajan periaatteen mukainen. Riidanalaisen päätöksen 86 perustelukappaleen mukaan taitotiedon siirtäminen voi siis vastata enintään 5,30 miljoonan Saksan markan suuruisten valtion varojen siirtoa MTU:lle.

23 Riidanalaisen päätöksen päätösosan 1 artiklassa täsmennetään, että valtiontuki, jonka Saksa on myöntänyt SKL-M:lle ja jonka määrä on 67,017 miljoonaa DEM (34,26 miljoonaa euroa), ei sovellu yhteismarkkinoille, ja päätöksen 3 artiklan 2 kohdassa todetaan, että kokonaismäärästä, jonka palauttamista Saksan viranomaisten on vaadittava, 5,30 miljoonaa DEM (2,71 miljoonaa euroa) on perittävä takaisin yhteisvastuullisesti SKL-M:ltä ja MTU:lta.

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

24 Näissä olosuhteissa kantaja nosti ensimmäisen oikeusasteen kirjaamossa 28.6.2002 kirjatulla kannekirjelmällä esillä olevan kanteen EY 230 artiklan nojalla.

25 Esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (laajennettu neljäs jaosto) päätti aloittaa suullisen käsittelyn.

26 Asianosaisten lausumat ja heidän vastauksensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 10.5.2007 pidetyssä istunnossa.

27 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– kumoaa riidanalaisen päätöksen 3 artiklan 2 kohdan siltä osin kuin tässä säännöksessä velvoitetaan se palauttamaan yhteisvastuullisesti 5,30 miljoonaa DEM (2,71 miljoonaa euroa)

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

28 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– hylkää kanteen perusteettomana

– velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

29 Kantaja vetoaa kumoamisvaatimuksensa tueksi ennen kaikkea kahteen kanneperusteeseen. Ensimmäinen kanneperuste koskee perustelujen puutteellisuutta ja oikeudellisia virheitä, jotka liittyvät sellaisten edellytysten olemassaoloon, jonka perusteella voidaan katsoa, että sen hyväksi olisi myönnetty valtiontuki. Toinen kanneperuste koskee asetuksen N:o 659/1999 13 artiklan 1 kohdan virheellistä soveltamista ja tosiseikkojen oikeaa ja puolueetonta tutkintaa koskevan menettelyllisen takeen rikkomista.

30 Komissio kiistää, että kumpikaan näistä kanneperusteista olisi perusteltu.

31 On aluksi tutkittava toinen kanneperuste, joka koskee asetuksen N:o 659/1999 13 artiklan 1 kohdan virheellistä soveltamista ja tosiseikkojen oikeaa ja puolueetonta tutkintaa koskevan menettelyllisen takeen rikkomista.

Asianosaisten lausumat

32 Kantaja huomauttaa, että asetuksen N:o 659/1999 13 artiklan 1 kohdan nojalla komissio voi tehdä lopullisen päätöksen saatavilla olevien tietojen perusteella, jollei jäsenvaltio noudata tietojen antamista koskevaa välipäätöstä. Esillä olevassa asiassa kantaja kuitenkin katsoo, että päinvastoin kuin riidanalaisessa päätöksessä esitetään, komissiolla oli tämän päätöksen tekoaikaan saatavillaan kaikki tarvittavat tiedot. Näin ollen se katsoo, että komissio on virheellisesti tyytynyt perustelemaan riidanalaisen päätöksen asetuksen N:o 659/1999 13 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuilla ”saatavilla olevilla tiedoilla” ja viittaamaan erityisesti 9.1.2002 päivättyyn SKL-M:n konkurssipesän hoitajan kirjeeseen, joka on asiakirja, jota Saksan viranomaiset eivät ole itse esittäneet.

33 Kantaja katsoo lisäksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännön nojalla (asia T-206/99, Métropole télévision v. komissio, tuomio 21.3.2001, Kok. 2001, s. II-1057, 57 kohta) komissiolla on velvollisuus tutkia huolellisesti ja puolueettomasti kaikki käsiteltävänä olevan asian kannalta merkitykselliset seikat. Kantajan mukaan komissio on kuitenkin jättänyt huomioimatta eräitä tietoja samalla kun se on tarkastellut ainoastaan niitä seikkoja, jotka olivat epäedullisia kantajalle. Kantaja lisää, että vaikka komissiolla olisi ollut epäilyksiä kantajan ilmoittamien tietojen suhteen, se olisi voinut hankkia tietoja liittohallitukselta tai kantajalta itseltään saadakseen esimerkiksi asiantuntijalausunnon.

34 Kantaja katsoo myös, että on oikeusvaltion ja hyvän hallinnon periaatteiden vastaista, että komissio velvoittaa yrityksen palauttamaan täsmällisesti määritetyn summan osoittamatta etukäteen, että tämä summa on maksettu sille tukena, joka on todettu yhteismarkkinoille soveltumattomaksi. Se pohtii siten komission toimivaltaa hyväksyä riidanalaisen päätöksen 3 artiklan 2 kohta, koska tämä toimielin ei voi vaatia tuen palauttamista muulta kuin tuensaajalta. Komissio huomauttaa myös, että asetuksessa N:o 659/1999 ei tunneta yhteisvastuun olemassaoloa, eikä yhteisvastuuta lisäksi voida vahvistaa hallinnollisessa menettelyssä, johon sovelletaan oikeusvaltion periaatteita, ilman nimenomaista oikeudellista perustaa. Lopuksi kantajan

mukaan komission selityksillä, jotka liittyvät yhteisvastuuseen kilpailua rajoittaviin kartelleihin osallistuville yrityksille määrättyjen sakkojen alalla, ei ole merkitystä esillä olevassa asiassa.

35 Komissio katsoo, että se on tehnyt riidanalaisen päätöksen asiakirja-aineistosta ilmenevien seikkojen perusteella ja että sillä ei ollut hyödyllisiä lisätietoja edusta, joka MTU:lle on mahdollisesti koitunut, tai kyseessä olevan taitotiedon markkina-arvosta. Se korostaa tältä osin, että MTU on Saksan viranomaisille 5.3.2002 toimittamillaan huomautuksilla implisiittisesti myöntänyt, että taitotiedon kehityskulut olivat suuremmat kuin prototyyppien markkina-arvo. Näin ollen komissio katsoi, että riidanalainen päätös on todellakin tehty pelkästään asiakirja-aineistosta ilmenevien tietojen perusteella.

36 Komissio lisää, että niiden periaatteiden mukaisesti, joilla säännellään valtiontukimenettelyä, ainoastaan Saksan liittotasavallalla oli esillä olevassa asiassa täydet asianosaisen oikeudet. Riidanalaisen päätöksen kannalta ratkaisevia ovat siis tämän valtion tiedot. Komissio huomauttaa, että vaikka mahdollinen tai tosiasiallinen tuensaaja voi osallistua tutkintamenettelyyn, sillä ei komission mukaan ole mitään oikeutta siihen, että tämä toimielin antaisi sille mahdollisuuden tarkastaa jäsenvaltion toimittamat tiedot. Komissio viittaa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön (yhdistetyt asiat C-74/00 P ja C-75/00 P, Falck ja Acciaierie di Bolzano v. komissio, tuomio 24.9.2002, Kok. 2002, s. I-7869, 84 kohta) ja katsoo, että koska MTU ei ole käyttänyt mahdollisuutta esittää huomautuksia riidanalaista tukea koskevan tutkintamenettelyn aikana, mitään sen oikeuksia ei ole loukattu.

37 Lisäksi komissio korostaa, että niiden tietojen perusteella, joita komissiolla oli riidanalaisen päätöksen tekohetkellä, se ei voinut lukea tapahtunutta yhden ainoan yrityksen syyksi. Näin ollen sen oli määrättävä, että SKL-M:n ja MTU:n oli palautettava tämä tuki yhteisvastuullisesti.

38 Komission mukaan tällaiselle yhteisvastuulle ei voi olla yhteisön oikeuteen perustuvia rajoituksia. Tällainen vastuu on näet jo hyväksytty kilpailuoikeuden alalla, vaikka sitä ei ole vahvistettu nimenomaisesti missään säädöstekstissä (yhdistetyt asiat T-339/94–T-342/94, Metsä-Serla ym. v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-1727, 42 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Mikään ei siis estä sitä, että vastaava lähestymistapa hyväksytään myös valtiontukiin liittyvässä menettelyssä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

39 Asetuksen N:o 659/1999 13 artiklan 1 kohdassa on toistettu ja vahvistettu yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö, jonka mukaan siinä tapauksessa, että jäsenvaltio ei noudata yhteistyövelvoitettaan ja jättää toimittamatta pyydetyt tiedot, komissiolla on oikeus päättää saatavilla olevien tietojen perusteella, onko tuki yhteismarkkinoille soveltuva (asia C-301/87, Ranska v. komissio, ns. Boussac-tapaus, tuomio 14.2.1990, Kok. 1990, s. I-307, Kok. Ep. X, s. 319, 19 ja 22 kohta ja yhdistetyt asiat C-324/90 ja C-342/90, Saksa ja Pleuger Worthington v. komissio, tuomio 13.4.1994, Kok. 1994, s. I-1173, 26 kohta).

40 Kun kuitenkin otetaan huomioon tämän komissiolle annetun oikeuden laajuus, komission on ennen tällaisen päätöksen tekemistä noudatettava tiettyjä menettelyllisiä vaatimuksia (asia T-318/00, Freistaat Thüringen v. komissio, tuomio 19.10.2005,

Kok. 2005, s. II-4179, 73 kohta). Näistä vaatimuksista säädetään asetuksen N:o 659/1999 5 artiklan 2 kohdassa, 10 artiklan 3 kohdassa ja 13 artiklan 1 kohdassa.

41 Erityisesti asetuksen N:o 659/1999 10 artiklan 3 kohdassa säädetään, että ”jos asianomainen jäsenvaltio ei 5 artiklan 2 kohdan mukaisesta muistutuksesta huolimatta anna pyydettyjä tietoja komission asettamassa määräajassa tai jos se antaa puutteelliset tiedot, komissio vaatii päätöksellä – – tietoja annettavaksi”. Lisäksi tämän säännöksen viimeisen virkkeen mukaan tässä tietojen antamista koskevassa välipäätöksessä on ”eriteltävä vaadittavat tiedot” ja asetettava ”määräaika, jonka kuluessa tiedot on annettava”. Lopuksi tämän saman asetuksen 13 artiklan 1 kohdan mukaan ainoastaan ”jollei jäsenvaltio noudata tietojen antamista koskevaa välipäätöstä” komissiolla on toimivalta lopettaa menettely ja tehdä ”saatavilla olevien tietojen perusteella” päätös tuen yhteismarkkinoille soveltuvuudesta tai soveltumattomuudesta.

42 Näiden seikkojen perusteella on tutkittava ensinnäkin sitä, oliko komissiolla asetuksen N:o 659/1999 13 artiklan 1 kohdan nojalla oikeus tehdä saatavillaan olevien tietojen perusteella riidanalainen päätös ja erityisesti velvoittaa MTU palauttamaan yhteisvastuullisesti osa SKL-M:lle myönnetystä tuesta.

43 Ensinnäkin hallinnollisen menettelyn kulusta, joka on esitetty edellä 13–20 kohdassa, ilmenee, että komissio on noudattanut ensin oikeuskäytännössä käyttöön otettuja ja sitten asetuksen N:o 659/1999 10 artiklan 3 kohdassa ja 13 artiklan 1 kohdassa vahvistettuja menettelyllisiä vaatimuksia voidakseen tehdä riidanalaisen päätöksen saatavilla olleiden tietojen perusteella.

44 Komissio on näet vähintään kolme kertaa kehottanut Saksan viranomaisia toimittamaan tiedot, jotka ovat tarpeen sen tarkastamiseksi, ovatko riidanalaiset tuet yhteismarkkinoille soveltuvia. Näin ollen se ei ole jättänyt ”erittelemättä vaadittavia tietoja” tai jättänyt asettamatta ”määräaikaa, jonka kuluessa tiedot on annettava”. Lopuksi komissio on vielä huomauttanut Saksan viranomaisille, että jos nämä eivät noudattaisi tietojen antamista koskevaa välipäätöstä kymmenen päivän kuluessa, päätös tehtäisiin saatavilla olevien tietojen perusteella.

45 Toiseksi on huomautettava, että asetuksen N:o 659/1999 13 artiklan 1 kohdassa mahdollistetaan se, että komissio voi lopettaa muodollisen tutkintamenettelyn saman asetuksen 7 artiklan mukaisella päätöksellä. Erityisesti jos kyseessä oleva jäsenvaltio on jättänyt toimittamatta komissiolle tietoja, joita komissio on vaatinut sitä toimittamaan, komissio voi tehdä päätöksen, jolla todetaan tuki yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, saatavilla olevien tietojen perusteella ja velvoittaa tarvittaessa kyseessä olevan jäsenvaltion perimään tuen takaisin tuensaajilta asetuksen N:o 659/1999 14 artiklan mukaisesti.

46 Asetuksen N:o 659/1999 13 artiklan 1 kohdassa ei kuitenkaan sallita sitä, että komissio velvoittaa tietyn yrityksen edes yhteisvastuullisesti palauttamaan määrätyn osan soveltumattomaksi todetusta tuesta, jos valtion varojen, joita mainitun yrityksen katsotaan saaneen, siirto perustuu oletukseen.

47 Toisaalta kuten riidanalaisen päätöksen päätelmistä, jotka on esitetty erityisesti 88 perustelukappaleessa, ilmenee, komissio tyytyy toteamaan, että ”käytettävissä olevien tietojen perusteella ei voida sulkea pois” sitä mahdollisuutta, että MTU hyötyi tukea saaneen yrityksen SKL-M:n varojen siirtämisestä hankkiessaan taitotietoa edullisina pidetyin ehdoin.

48 Tästä seuraa, että riidanalaisessa päätöksessä oleva velvoittaminen yhteisvastuulliseen palauttamiseen perustuu oletuksiin, joita ei voida vahvistaa eikä kumota komission käytettävissä olevien tietojen perusteella.

49 Toisaalta koska riidanalaisella päätöksellä kantaja velvoitetaan palauttamaan yhteisvastuullisesti osa tuesta, kansallisten viranomaisten asiana on suorittaa takaisinperintä siltä, jos SKL-M ei voi huolehtia sen palauttamisesta, eivätkä mainitut kansalliset viranomaiset voi arvioida, onko tämä yhteisvastuu perusteltu.

50 Tällainen tilanne ei ole mitenkään tarpeellinen seuraus EY:n perustamissopimuksessa valtiontukien osalta vahvistetun menettelyn täytäntöönpanosta, koska jäsenvaltion, joka on myöntänyt takaisinperittäväksi määrätyn tuen, on joka tapauksessa vaadittava tuen palauttamista tosiasiallisilta tuensaajilta komission valvonnassa, eikä mainittuja tuensaajia ole välttämätöntä mainita nimenomaisesti takaisinperimistä koskevassa päätöksessä, eikä sitä suuremmalla syyllä ole välttämätöntä täsmentää niitä rahamääriä, jotka kultakin tuensaajalta on perittävä takaisin.

51 Tästä seuraa, että esillä olevan asian olosuhteissa komissio ei voinut pätevästi vedota asetuksen N:o 659/1999 13 artiklan 1 kohtaan velvoittaakseen MTU:n riidanalaisella päätöksellä palauttamaan yhteisvastuullisesti osan SKL-M:lle myönnetystä tuesta.

52 Näin ollen ei ole tarpeen tutkia toista kanneperustetta, johon kantaja on vedonnut, ja riidanalaisen päätöksen 3 artiklan 2 kohta on kumottava siltä osin kuin tässä säännöksessä velvoitetaan kantaja palauttamaan yhteisvastuullisesti 2,71 miljoonaa euroa.

Oikeudenkäyntikulut

53 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on hävinnyt asian ja kantaja on vaatinut oikeudenkäyntikulujen korvaamista, komissio on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(laajennettu neljäs jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Saksan valtiontuesta SKL Motoren- und Systembautechnik GmbH:lle 9.4.2002 tehdyn komission päätöksen 2002/898/EY 3 artiklan 2 kohta kumotaan siltä osin kuin tässä säännöksessä velvoitetaan MTU Friedrichshafen GmbH palauttamaan yhteisvastuullisesti 2,71 miljoonaa euroa.

2) Komissio velvoitetaan korvaamaan MTU Friedrichshafen GmbH:n oikeudenkäyntikulut, ja se vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Legal Wiszniewska-Białecka Vadapalas

Moavero Milanesi Wahl

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä syyskuuta 2007.

E. Coulon H. Legal

kirjaaja jaoston puheenjohtaja